



Wrzucam fragment opracowania, które przygotowano w ramach projektu pt. „Partycypacja społeczna w praktyce - wsparcie aktywności społecznej mieszkańców Małopolski”, współfinansowanego przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Invalid Displayed Gallery

### **Redakcja naukowa:**

dr hab. Marek Ćwiklicki, dr Maciej Frączek

Autorzy:

dr hab. Marek Ćwiklicki

dr Maciej Frączek

Adam Gałecki

dr Michał Kudłacz

dr Norbert Laurisz

Agnieszka Pacut

dr Marcin Zawicki

Recenzent:

dr Barbara Worek

Redakcja językowa i korekta:

Anna Chrabąszcz

## **✘ II. Opis praktyki**

### **1. Charakterystyka praktyki**

Nazwa warsztatów charrette została przejęta z tradycji francuskich akademii sztuk pięknych. Określenie to pochodzi od małych wózków, do których były zbierane projekty i rysunki wykonane przez studentów ASP. Same warsztaty charrette zaczęły funkcjonować w architekturze i urbanistyce jako sposób na podejmowanie decyzji, w sferze zabudowy przestrzeni publicznej, pod koniec lat 80. XX w. Ważnym ośrodkiem rozwoju tej formy warsztatów były Stany Zjednoczone, a same warsztaty, w sposób znaczący wpłynęły na urbanistykę i sposoby planowania przestrzeni publicznej [2]. Tak oto przedstawił je organizator i propagator tego sposobu tworzenia spójnych wizji urbanistycznych - Maciej Mycielski: „przedmiotem konsultacji charrette są sprawy związane ze zmianą lub projektowaniem przestrzeni, np. rewitalizacja osiedli blokowych, budynków publicznych, miejskich arterii transportowych, planowania nowych dzielnic i miasteczek, czy też tworzenie planu zagospodarowania przestrzennego” [9]. Budowanie wizji przestrzeni stanowi często obszar konfliktów, dlatego jej wypracowanie w ramach warsztatów charrette ma na celu wypracowanie konsensu lub przynajmniej kompromisu w sytuacji sporu co do wizji zagospodarowania przestrzeni publicznej. Warsztaty charrette to metoda partycypacyjna realizowana według konkretnej procedury i harmonogramu. Pierwszą fazą jest dobór grupy uczestników w taki sposób, aby w jej skład wchodziły osoby z różnych środowisk społecznych. Ważne jest, aby możliwe stało się uzyskanie różnych opinii i skonfrontowanie ze sobą odmiennych wizji dotyczących zmian w przestrzeni publicznej.

Istotnym elementem warsztatów jest włączenie specjalistów z zakresu architektury i urbanistyki, specjalistów od zarządzania nieruchomościami, urzędników, prawników, finansistów, konserwatorów zabytków, jak również potencjalnych inwestorów i reprezentantów społeczności lokalnych (społeczników, organizacje pozarządowe, mieszkańców). Liczebność takiej grupy warsztatowej może wahać się od 50 do 100 osób. Warsztaty musi prowadzić doświadczony moderador, który będzie w stanie zintegrować wizję o wysokim poziomie ogólności z branżową wiedzą i zdolnością przekształcania wizji w konkretne rozwiązania [2]. Warsztaty obejmują kilka faz: faza pierwsza to przygotowanie warsztatów, faza druga to warsztaty właściwe, faza trzecia to przygotowanie koncepcji zmiany w przestrzeni publicznej, a faza czwarta to przedstawienie koncepcji i dyskusja na ich temat. Najważniejszą fazą są warsztaty właściwe, bowiem to na tym etapie tworzy się wizje projektowe, które następnie zostaną przekształcone w konkretne propozycje rozwiązań urbanistycznych. Podczas warsztatów dochodzi do spotkania różnych wizji rozwoju i/lub zmiany konkretnej przestrzeni publicznej. W ten sposób charrette staje się „ polem konfrontacji” między stronami zarówno na płaszczyźnie konkretnych propozycji (na tym etapie spotykają się ze sobą wizje różnych środowisk, a nawet pojedynczych osób), jak również na płaszczyźnie wykonalności tych rozwiązań - na tym etapie dochodzi z reguły do konfrontacji wizji z możliwościami wprowadzenia w życie konkretnych rozwiązań: technicznymi (stroną z reguły są architekci/urbaniści), finansowymi (potencjalni inwestorzy) oraz proceduralnymi (urzędnicy) [9, 8]. Warsztaty charrette dają możliwość wspólnej pracy środowiskom, które z reguły nie spotykają się ze sobą. W ten sposób możliwe staje się niwelowanie różnic w postrzeganiu zarówno przestrzeni publicznej, jak i decyzji, które ją kształtują. Dlatego tak ważne jest wspólne wypracowywanie rozwiązań przez wszystkich uczestników warsztatów. Warsztaty kończą się przygotowaniem kilku koncepcji i późniejszym głosowaniem na konkretne propozycje. Efektem tego jest wypracowanie wspólnej koncepcji (jednej bądź kilku) dotyczącej zmian w danej przestrzeni publicznej.

## **2. Realizator i użytkownicy/odbiorcy praktyki**

Podmiotem, który wygrał konkurs na przeprowadzenie warsztatów charrette w Będzinie była pracownia projektowa Mycielski Architecture & Urbanism - MAU. Pracownia ta specjalizuje się w planowaniu urbanistycznym i projektowaniu architektonicznym. Pisząc o sobie, prezentują się jako grupa, która pracując pod kierownictwem Macieja Mycielskiego kieruje się zasadami Nowej Urbanistyki (ang. New Urbanism) i zrównoważonego rozwoju (ang. sustainable development) w realizacji kompleksowych projektów urbanistycznych. Pracownia realizuje warsztaty charrette, które notabene wprowadziła na grunt belgijski, realizując wiele projektów urbanistycznych w Belgii, jak również na grunt polski, gdzie od 2000 r. przeprowadziła warsztaty charrette w wielu gminach. Śledząc historię realizowanych projektów, można zauważyć, że działania te wyraźnie wpłynęły na metodologię planowania urbanistycznego i poszerzyły skalę akceptacji w przypadku decyzji urbanistycznych gmin. Najczęściej wymienianymi przykładami warsztatów charrette przeprowadzonymi przez MAU w Polsce są: Grodziec, Konstancin-Jeziorna, Siewierz, Gdynia Zachód [9].

Warsztaty Charrette dla cementowni Grodziec zostały zorganizowane na zlecenie Urzędu Miasta, który był inicjatorem całego przedsięwzięcia. Warsztaty były elementem realizowanego przez gminę międzynarodowego projektu polegającego na wypracowaniu odpowiedniego modelu partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), w ramach którego można przeprowadzić rewitalizację obszarów zgłoszonych do projektu. Projekt Europejskie Dziedzictwo Kultury Przemysłowej – Cementownia Grodziec był realizowany w ramach Programu dla Europy Środkowej: Międzynarodowe działania na rzecz partnerstwa publiczno-prywatnego – ACT4PPP, przez 17 partnerów z 7 krajów europejskich (Słowenia – Lublana, Słowacja – Bratysława, Polska – Będzin, Poznań, Sopot, Włochy – Asti, Wenecja, Niemcy – Berlin, Rostok, Schwerin, Erfurt, Weimar, Czechy – Ostrawa, Austria – Graz). Trwający trzy lata projekt rozpoczął się w październiku 2008 r. Z perspektywy Będzina głównym celem projektu było opracowanie koncepcji

zagospodarowania obszaru po byłej Cementowni Grodziec [5, 6]. Trzecią stroną zaangażowaną w realizację prezentowanego przedsięwzięcia była społeczność lokalna zamieszkała w Będzinie, a szczególnie mieszkańcy dzielnicy Grodziec. Cementownia Grodziec to poprzemysłowy obszar, który obecnie niszczy. Sytuacja ta jest niezwykle uciążliwa dla mieszkańców. Ta przestrzeń jest obszarem niebezpiecznym, a jednocześnie wejście na teren zagrożony katastrofą budowlaną jest bardzo łatwe. Teren ten jest wykorzystywany przez osoby poszukujące ekstremalnych wrażeń (wycieczki po cementowni), a ponadto przyciąga artystów, głównie fotografików oraz architektów. Na tym terenie dochodzi również do kradzieży poprzemysłowych elementów konstrukcji i pozostałości poprodukcyjnych, co wpływa na pogarszanie się stanu technicznego budynków. Ważnym elementem jest także estetyka, a sąsiedztwo cementowni nie podnosi jakości zamieszkania w jej okolicy. Dodatkowym aspektem jest ograniczony przez cementownię układ komunikacyjny i urbanistyczny. Z tych powodów rewitalizacja obszarów cementowni Grodziec zdecydowanie wpłynęłaby na jakość życia mieszkańców.

### **3. Rozwiązane problemy**

Cementownia Grodziec była pierwszą w Polsce, a piątą na świecie firmą produkującą cementportlandzki. Produkcja cementu trwała od połowy XIX w. do lat 70. XX w., kiedy w wyniku działań eksploatacyjnych w kopalni Grodziec i naruszenia filaru oporowego znajdującego się bezpośrednio pod cementownią doprowadzono do nieodwracalnych szkód w cementowni. W efekcie tych zdarzeń w 1979 r. zakończono produkcję i Cementownia Grodziec została zamknięta [1]. Cementownia jako obiekt architektoniczny została wpisana na Zagłębiowską Listę Zabytków Techniki i znajduje się pod kuratelą konserwatora zabytków. Z jednej strony, stanowi to szansę dla gminy na wykorzystanie obiektu, który zachwyca wielu miłośników architektury postindustrialnej. Istnieje możliwość stworzenia w tym miejscu wyjątkowego kompleksu na miarę barcelońskiej cementowni<sup>1</sup>, której żelbetowe formy zostały zachowane i uzupełnione w taki sposób, że obiekt ten zachował swój charakter, a zarazem wkomponował się w otaczające je miasto i obecnie stanowi jedną z atrakcji miasta. Podobnych przykładów jest wiele. Najbardziej udane polskie rewitalizacje postindustrialnych obiektów to Szyb Wilson w Katowicach, Manufaktura w Łodzi czy Stary

Browar w Poznaniu. Idąc tym tropem miasto mogłoby wykorzystać potencjał tkwiący w tej postindustrialnej budowlu, co niewątpliwie przyciągnęłoby turystów z całego świata [5, 6]. Z drugiej jednak strony, istnieje inna opcja, która także pozostaje w sferze możliwej realizacji. Chodzi o rekultywację terenu i oddanie go inwestorowi bez wymogu zachowania industrialnego charakteru obiektu i terenu. Oczywiście objęcie Cementowni nadzorem konserwatorskim nie pozwala na zrealizowanie tej opcji wprost, ale możliwe jest doprowadzenie do takiego stanu budynków po cementowni, żeby nie można było ich już odbudować. Ta opcja jest bez wątpienia tańsza w realizacji, jednak obniżyłaby atrakcyjność miasta. Cementownia jest bardzo ceniona ze względu na architekturę, dlatego plan jej rekultywacji wydaje się mało prawdopodobny. Jak przyznaje przedstawiciel UM w Będzinie, wykorzystanie części obiektów w ich dotychczasowej strukturze może być niewykonalne, m.in. ze względu na ich monolityczną konstrukcję, która utrudnia zagospodarowanie wnętrza (brak możliwości wykorzystania przestrzeni i konieczność pozostawienia struktury wnętrza, która na stałe jest połączona z konstrukcją zewnętrzną, nośną) [3]. Zatem nawet przy realizacji opcji rewitalizacji w postindustrialnej formie powstaje pytanie, czy pozostawiona ma być pierwotna substancja, czy też wystarczy zachować jedynie sylwetkę. A takie rozwiązanie, choć tańsze, również mogłoby negatywnie wpłynąć na efekt końcowy. W kontekście występowania tak wielopłaszczyznowego problemu, konieczne stało się wdrożenie działań, które pozwoliłyby na opracowanie koncepcji jego rozwiązania. Co istotne, przyjęte rozwiązanie musi nieść za sobą nie tylko decyzję urzędniczą, ale także legitymację społeczną, akceptację ekspertów oraz umożliwić przyciągnięcie kapitału niezbędnego do rozpoczęcia inwestycji. Ze względu na swoją otwartość warsztaty charrette stają się pewną alternatywą dla zhierarchizowanego systemu podejmowania decyzji w administracji. Publiczne warsztaty prowadzone przez ekspertów pozwalają na profesjonalne wyartykułowanie oczekiwań i wizji społeczności lokalnej. Wysoki poziom akceptacji dla wyników warsztatów jest rezultatem uwzględnienia pomysłów, wizji i koncepcji wszystkich stron biorących udział w spotkaniu. Organizator warsztatów Maciej Mycielski podkreśla: „Jest to znakomity sposób na wypracowanie kompromisu między potrzebami inwestorów, miasta i lokalnej społeczności. Jednocześnie, warsztaty charrette umożliwiają rozładowanie napięć społecznych, które często towarzyszą planowanym nowym inwestycjom. Ograniczają ewentualne protesty mieszkańców oraz pomagają im poznać i zrozumieć dalekosiężne plany lokalnych władz oraz cel proponowanych rozwiązań zarówno w skali lokalnej, jak i skali regionu” [8]. W wyniku przeprowadzenia warsztatów w Będzinie powstały dwie koncepcje urbanistyczne opracowane przez MAU. Pierwszym potencjalnym przeznaczeniem całego obiektu byłaby szeroko rozumiana kultura, natomiast w drugim przypadku powstała idea multifunkcyjnego wykorzystania tego obszaru przez usługi, przedsiębiorczość, edukację, kulturę i sztukę oraz mieszkalnictwo. Pierwsza koncepcja to cementownia jako „centrum kultury i sztuki współczesnej”. W tym przypadku zauważa się silne podobieństwo tej koncepcji do Galerii Szyb Wilson. Cementownia została potraktowana jako spójna przestrzeń, stąd też koncepcja ta zakłada homogeniczny charakter proponowanych rozwiązań i późniejszej użyteczności. Według niej obiekty starej cementowni zostałyby połączone z terenami zielonymi i nowoczesnymi

konstrukcjami ze szkła i aluminium. Wewnątrz starych budynków znalazłyby się galerie sztuki, sale koncertowe, teatry, sale konferencyjne w hali pieców, a dodatkowo ogród rzeźb i miejsca relaksu. Możliwe stałoby się również prowadzenie innych aktywności związanych bezpośrednio z kulturą i sztuką [3]. Druga koncepcja to cementownia Grodziec jako „postindustrialne miasto-ogród”. Zakłada ona stworzenie niewielkiego miasta-ogrodu. Głównym założeniem jest podzielenie cementowni na sześć stref. W efekcie mają powstać: strefa usług, strefa dla przedsiębiorczości wraz z inkubatorem, obiekt sportowy, centrum kultury i dydaktyki, park tematyczny oraz, w części północnowschodniej, kompleks mieszkaniowy. Realizacja tego projektu odbywałaby się w sześciu fazach, chronologicznie zgodnych z zaprezentowanym podziałem na strefy. W ten sposób udało się połączyć różne oczekiwania w jednym systemie zurbanizowanej przestrzeni. Heterogeniczność zagospodarowania przestrzeni wpłynęłaby na stworzenie unikalnego charakteru miejsca i jednocześnie wieloaspektowe wykorzystanie przestrzeni, co spowodowałoby napływ do Grodźca zróżnicowanych grup społecznych [3].

#### **4. Sposób wdrożenia praktyki**

Pierwszy koncepcyjny etap prac dotyczył wyznaczenia celów strategicznych realizowanego przedsięwzięcia. Pierwsze trzy etapy były w całości realizowane przez Urząd Miasta Będzin. W tym przypadku motorem do działań stało się uczestnictwo w międzynarodowym projekcie ACT4PPP. Organizacja projektu i konieczne do spełnienia wymogi formalne w sposób ścisły określiły kolejne kroki postępowania<sup>2</sup>. Dodatkowym elementem, którego wymagano od Wykonawcy warsztatów było opracowanie modelu ekonomiczno-prawnego partnerstwa publiczno- prywatnego. W drugim etapie przeprowadzono przygotowania do warsztatów, od strony proceduralnej. Na ten etap składały się zarówno działania zmierzające do określenia zasad konkursu i przetargu, jak również opracowania szczegółów technicznych pozwalających na realizację warsztatów i w dalszym kroku koncepcji urbanistycznych. Na tym etapie konieczna była m.in. weryfikacja kwestii własnościowych, geodezyjnych, technicznych itd. [5]. Etap trzeci to przygotowanie specyfikacji i określenie przedmiotu zamówienia. W tym przypadku zakres zamówienia ze wszystkimi tego konsekwencjami został określony na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych. W zamówieniu została określona pełna lista produktów, które miały powstać w wyniku przeprowadzenia warsztatów. W dokumentach zostało to ujęte w następujący sposób:

1. Przeprowadzenie warsztatów charrette. W ramach warsztatów przedstawić listę zidentyfikowanych stron i podmiotów zainteresowanych współuczestnictwem w projekcie oraz zapewnić udział co najmniej dwóch potencjalnych inwestorów.
2. Przedstawić co najmniej dwie ogólne koncepcje urbanistyczno-architektoniczne poddane ocenie i konsultacjom w trakcie warsztatów.
3. Przedstawić na końcu warsztatów uzgodnioną wstępną koncepcję urbanistyczno-architektoniczną (tzw. Master Plan).
4. W trakcie warsztatów przeprowadzić mediacje między podmiotami będącymi właścicielami terenu i chcącymi inwestować na nim, tak aby wypracować spójną i wstępnie

akceptowalną strategię działań.

5. Zrealizować usługę polegającą na wykonaniu uproszczonych modeli PPP oraz uproszczonych analiz opłacalności inwestycyjnej.

6. Przygotować, na podstawie wyników warsztatów charrette, spójnej koncepcji urbanistyczno- architektonicznej (tzw. Master Plan) [4].

Równocześnie w etapie trzecim były realizowane działania mające doprecyzować kwestie merytoryczne. Z definicji, głównym celem merytorycznym warsztatów charrette jest „podjęcie partnerskiej dyskusji pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi procesem przekształceń obiektu stronami, dotyczącej szczegółowych celów i zasad przekształceń jej przestrzeni” [3]. Do grupy celów szczegółowych zaliczono m.in.:

- wypracowanie założeń dotyczących przekształceń przestrzeni cementowni Grodziec,
- przygotowanie materiałów na potrzeby analizy prawno-ekonomicznej wdrażanego modelu PPP,
- podjęcie partnerskiego dialogu ze społecznością lokalną [8].

O jakości przeprowadzonych warsztatów charrette zdecydowało m.in.:

- prowadzenie warsztatów metodą partycypacyjną z bezpośrednim zaangażowaniem społeczności lokalnej, jak również zainteresowanych stron i instytucji,
- w trakcie prac warsztatowych wszystkie podejmowane decyzje były wynikiem wypracowywanego konsensu,
- warsztaty objęły czterodniowy cykl spotkań, których organizacja miała na celu zoptymalizowanie czasu, wiedzy, doświadczeń i zdolności uczestników spotkań [8].

Podczas warsztatów wykorzystano następujące metody pracy: prezentacje, dyskusje plenarne, prace w grupach roboczych, wizje lokalne i spotkania plenerowe, ankiety skierowane do uczestników warsztatów oraz dyskusje i głosowania plenarne. Do uczestnictwa zostali zaproszeni: samorządowcy, urzędnicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, niezrzeszeni mieszkańcy, pracownicy naukowcy, architekci, urbaniści, przedsiębiorcy oraz potencjalni inwestorzy.

Harmonogram warsztatów przewidywał:

- Dzień 1: zebranie materiałów wyjściowych i analizy wstępne.
- Dzień 2: budowanie wizji projektowej.
- Dzień 3: budowanie programu zrównoważonej odnowy.
- Dzień 4: definiowanie rozwiązań.
- 30-35 dni na przygotowanie koncepcji.
- Przedstawienie koncepcji zagospodarowania przestrzeni przez wykonawcę oraz ostatnie konsultacje i uwagi [3, 5].

Co istotne, wyniki warsztatów charrette nie mają mocy wiążącej. Oznacza to, że organizator nie jest zobowiązany do wykorzystania tych wyników w procesie zmian urbanistycznych realizowanych w gminie. Może się zatem zdarzyć, że warsztaty zostaną przeprowadzone, zostaną wypracowane koncepcje, które będą efektem konsensu różnych środowisk, natomiast gmina zrealizuje zupełnie inną inwestycję w danej przestrzeni. Może się także zdarzyć, że żadne inwestycje nie będą realizowane w danej przestrzeni, mimo iż warsztaty

zostały przeprowadzone, a koncepcje opracowane. W takim przypadku ogłoszenie koncepcji oznacza koniec realizacji inwestycji. Taka sytuacja może mieć miejsce, kiedy brakuje faktycznej woli wdrożenia danego przedsięwzięcia przez gminę, a warsztaty zostały przeprowadzone jedynie w celu realizacji projektu. Drugą ewentualnością jest brak inwestorów, co mogłoby oznaczać, że udział inwestorów w warsztatach był fasadowy [5, 6].

### **5. Bilans nakładów i korzyści**

W realizację warsztatów było zaangażowanych ok. 20 osób z Urzędu Miasta w Będzinie, przede wszystkim w okresie prac koncepcyjnych, jak również podczas organizacji spotkań i warsztatów. Ze strony MAU w projekcie brało udział również ok. 20 osób, głównie w okresie prac nad realizacją koncepcji. Zaangażowanie strony społecznej i eksperckiej oszacowano na 4 pełne dni wspólnych prac [5]. Budżet całego projektu wyniósł 80100 euro, w tym dofinansowanie - 68085 euro. Poza warsztatami charrette środki te zostały wydane na organizację spotkań, wyjazdy na spotkania i konsultacje międzynarodowe oraz promocję [5]. Oczekiwany rezultatem warsztatów było przygotowanie założeń strategii rozwoju przestrzennego dzielnicy oraz opracowanie dwóch koncepcji urbanistycznych mających stać się podstawą do rewitalizacji obszarów cementowni Grodziec. Efektem dodatkowym było opracowanie modelu prawno-ekonomicznego dla zadań koncepcyjnych będących wynikiem przeprowadzonych warsztatów. Koncepcje, które powstały są od siebie diametralnie różne, co daje większe szanse na realizację inwestycji ze względu na jej zróżnicowanie - jedna koncepcja jest monokulturowa, a druga jest multikulturowa (wybór zależy od inwestora). Co istotne, zauważalne było duże zaangażowanie strony społecznej. Jednak wydaje się, że miasto nie do końca było zainteresowane pełną otwartością warsztatów. Niemniej podniesienie aktywności społecznej w wyniku prowadzenia dialogu społecznego było wartością samą w sobie, a dialog pomiędzy społecznością lokalną, władzami miasta oraz innymi stronami zaangażowanymi w proces rewitalizacji miał na celu podniesienie poziomu akceptacji społecznej dla decyzji Miasta.

### **III. Zalecenia dla replikujących**

Warsztatowe rozwiązywanie problemów urbanistycznych ma głęboki sens, ponieważ pozwala na dopasowanie koncepcji do różnych wizji i zarazem ułatwia akceptację społeczną konkretnej decyzji, a w dalszej perspektywie - wyższy poziom zaufania społecznego. Istotnym aspektem działań warsztatowych jest cykliczność i ustalenie stałego rdzenia grupy osób, która w tych warsztatach uczestniczy, oczywiście przy zachowaniu zasady otwartości. Cykliczność współpracy ułatwia prowadzenie wszelkich debat i w konsekwencji pozwala na rozwiązywanie problemów, które dotyczą mieszkańców, a ich zlikwidowanie leży w gestii gminy. Dzięki swojej specyfice warsztaty charrette są przeznaczone do rozwiązywania szczególnych problemów o dużym zasięgu. O ile w ramach dialogu i klasycznych warsztatów mogą być opracowywane koncepcje o wąskim zakresie architektoniczno-urbanistycznym, np. ukształtowanie niewielkiej przestrzeni - placu, rynku, ulicy, budynku, o tyle warsztaty charrette służą rozwiązaniom strategicznym dla całych obszarów, np. rozwiązań urbanistycznych dla całej wsi, miasteczka, dzielnicy.

Warsztaty charrette są kosztownym rozwiązaniem, co wynika z faktu wysokiego poziomu ich profesjonalizacji. Z tego powodu ich przeprowadzenie musi być poprzedzone dogłębными analizami opłacalności. Przygotowanie do warsztatów stanowi kluczowy etap ich realizacji – tak jak zostaną określone warunki, tak warsztaty zostaną przeprowadzone i takie będą ich efekty. Konieczne jest takie ustalenie warunków, aby zlecająca gmina osiągnęła jak najwięcej korzyści. Jednocześnie gmina musi przygotować całą dokumentację potrzebną do stworzenia późniejszych koncepcji. Brak dokumentacji może znacząco obniżyć jakość efektu końcowego, jak również uniemożliwić późniejszą realizację inwestycji. Przeprowadzenie samych warsztatów należy powierzyć profesjonalnemu podmiotowi posiadającemu doświadczenie w realizacji koncepcji urbanistycznych. Należy podkreślić, że niezwykle ważna jest otwartość warsztatów dla szerokiego grona interesariuszy – jej brak pozbawi warsztaty waloru opiniotwórczego i stworzy obraz wewnętrznej dyskusji urzędników. Natomiast sensem tych warsztatów jest właśnie konfrontacja wizji i oczekiwań różnych stron zainteresowanych zmianą. Istotnym elementem jest także udział potencjalnych inwestorów. Z jednej strony, ich obecność wniesie walor realności do dyskusji o przedmiocie inwestycji, a z drugiej – pozwoli im na zrozumienie intencji zmiany i ważnych ze społecznego punktu widzenia elementów czy charakteru inwestycji. W przyszłości może to ułatwić realizację inwestycji i jej kluczowych rozwiązań. Realizacja praktyk partycypacyjnych może mieć charakter fasadowy i służyć jedynie konsumpcji środków przez gminę. Im wyższy poziom kontroli społecznej, tym niższa skłonność do bezcelowej realizacji praktyk. Brak poszukiwania szerokiego spektrum interesariuszy na poziomie lokalnym skutkuje wzrostem nieufności społecznej względem działań urzędników, zwłaszcza jeśli wykorzystywane jest narzędzie partycypacyjne, ale brakuje wśród uczestników lokalnych liderów, specjalistów itd.

**autor: dr Norbert Laurisz**

#### **Literatura:**

1. Cementownia Grodziec, Urząd Miasta Będzin, <http://www.bedzin.pl/zabytkibedzinskie/cementowniagrodziec> [27.08.2013].
2. Jeleński T., Warsztatowe metody programowania i projektowania przestrzeni publicznych w środowisku zamieszkania, Architektura, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 2-A/2010 zeszyt 5.
3. Masterplan dla cementowni Grodziec, MAU – Mycielski Architecture & Urbanism, Warszawa 2010.
4. Określenie przedmiotu zamówienia na przeprowadzenie warsztatów charrette wraz z opracowaniem niezbędnych analiz ekonomicznych i prawnych, Biuro Informacji Publicznej Urząd Miasta w Będzinie, [www.bedzin.bip.info.pl/plik.php?id=13244](http://www.bedzin.bip.info.pl/plik.php?id=13244) [27.08.2013].
5. Rozmowa przeprowadzona z Andrzejem Adamczakiem, Wydział Strategii i Rozwoju będzińskiego magistratu, 19.08.2013, miejsce spotkania Urząd Miasta Będzin.
6. Rozmowa z Rafałem Lipińskim, architektem, właścicielem biura architektonicznego „Unreal 12” Warsztat Architektury w Będzinie, twórcą bloga „Blacharnia miejska”, 19.08.2013, w siedzibie biura architektonicznego, Będzin.





7. Transnational Action for Public Private Partnership, Program Operacyjny dla Europy Środkowej (Central Europe Programme), Międzynarodowe działania na rzecz partnerstwa publicznoprywatnego, <http://www.act4ppp.eu/> [27.08.2013].

8. Warsztaty architektoniczne i urbanistyczne charrette - prezentacja koncepcji MAU zagospodarowania terenu dawnej Papierni w Konstancinie, Muratorplus.pl, <http://www.muratorplus.pl/inwestycje/inwestycje-komercyjne/> [27.08.2013].

9. Warsztaty charrette w Konstancinie-Jeziornie, Mycielski Architecture & Urbanism, <http://mau.com.pl/konstancinjeziorna/> [27.08.2013].

*Publikacja Partycypacja społeczna w Polsce. Atlas dobrych praktyk jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów. Zezwala się na wykorzystanie publikacji zgodnie z licencją - pod warunkiem zachowania niniejszej informacji licencyjnej oraz wskazania autora jako właściciela praw do tekstu.*

wyświetleń: 887

**Share this:**

WhatsApp

Print